

AMOREBIETAKO ITUNBENA (I)

(Guda-Astea)

Madrid'eko Duke jaunaren aolkuai jarraituz, talderik eragilleenak nagusi urten eban. Duke jaun onegaz Gonzalez eta Bravo'tar Luis egin zan bat, ikurrin lez Karla erregea artu eta onen asmoak aurrera aterateko.

Orduan Karlatarren buruzagi zan Nozedal'tar Kandido ezin ekarri izan eben gudarako asmo oneitara.

Orrelan, 1870'ko guda-asmoak utsa emon eben.

Baiña ez ziran atzeratu, bildur barik aurrera egin baiño. Gonzalez Bravo J^a'k al bait ariñen egin gura ebazan gudarako gertakizunak eta orretarako lanean asi zan.

Asmo orreik aurrera eroateko, non bideak, bitartekoak eta dirua?

Baiona'n egin eben batzarra eta Bizkaia eurakanatu bear ebela erabagi eben, ba-ekielako Bizkaia'n jentea minduta egoala bertako foru-ordezkarriak arerioen indarrez giltzaperatuta, espeteratuta, egozalako.

Emon eutseen ba euskaldun bizkaitarrai barria eta gertu egin

bear zirala esan eutseen, gudaroste aundia batuta, España'ko beste alderdi batzutan asiko zan egun beratan gudea aste. Guda au aste batzutan amaituko zala esan eutseen eta illabetekoa baiño luzeagoa izan ezkerro, gudea irabazi arren be, zori txarrekoa izango litzakela.

Bizkaia'n Karla Erregearen asmoak biotz onaz artu ziran eta alegiñak egin ebezan bear ziran 30.000 ogerlekoak batzeko.

Nor izango ete zan gudate onetan Bizkaia Jaunerriko Buruzagi?

Zalantza barik, Arginzoniz'tar Antonio J^a. Berau zan nagusitza onetarako egokiena, langillea, gogotsua ta buru argikoa zalako.

Aitatu dogun Gonzalez Bravo'tar Luis J^a'ren lagun zala, onek gertatu eban bigarren Karlatar-Gudea. Baina Gonzalez Bravo J^a il egin zan, berak ainbeste lan eta ardura artu arren, iraultetaren eginkuderik ikusi barik.

Karla Errege jaunak Euskalerriko ta Naparroa'ko buruzagi

Diaz de Rada'tar Eustakio J^a aukeratu eban. Bizkai'ko Arginzoniz J^a'k ikustaldi asko egiten eutsozan oneri errialde onetako lanak atondu egizan. Lanak ikusteko eta eurakaz berba egiteko, azkenez, Baiona'ra joan zan.

Sorozpide, laguntza ta eskuarteak eskatu eutsoezan, ardura aundiaz, 1872'ko epaillaren 18'an, iraultetea asi baiño egun gitxi aurrerago.

Aren oarri jarramon eginda, ardura barik egoteko esan eutson Rada J^a'k, sorozpe ta laguntza barik inok ez ebala urtengo etxetik kanpora, gerratera-ta.

Geiego be eskini eutson: Bizkaia'n gudari karlatarrak bear eben ogi zati bakoitza be ordainduko zala, Erregeak orrelan agindu ebalako. Eta ori baiezteko Errege-Idazkaritzatik artutako eskutitzaren berba oneik irakurri ebazan: «Gudarako deadarraren ostean, zortzi egun barru, gure zaldiak Ebro ibaian ura edango dabe»:

Arginzoniz'ek esan ei eban: Jainkoak nai izango al dau ori ;Beteko al da itxaropen ori!»

Eta iraultetarako aginduai itxarroteko barrero Durango'ra joan zan. Karla Errege J^a'k izendatuta, Uribarri'tar Frantzisko J^a etorri zan jaunerriko gudalburu izateko. Laster etorriko zan iraultetarako agindua be.

Karla Errege jaunak España guztian gudea egiteko jorraillaren 21'n. eguna aukeratu eban eta bere eskuz idatzitako gutunak auxe iñoan: «Ginebra'tik, 1972'ko jorraillaren 14'an. Rada laguna: Eldu da une gogoangarria. Il onen 21'ean asi daitela gudea agintzen dot». Jaungoikoak gorde zaizala. Karla.»

LETONA'k

MAITXU ONETAN IZENPETU ZAN AMOREBIETA'KO ITUNBENA (Karla'garraren 2n. gudearen azkenean).